

* UUDIS

Kago kassiepopöa jätkub

Neli aastat pärast “Mopskassi maja” on saanud valmis Kago neljas album, samuti kassiainelise nimega “Ibipaio”.

“Ibipaio” kajastuvad ka elus toimunud muudatused: seni maa ja linna vahel pendeldanud Kago kolis 2009. aastal lõplikult oma vanavanemate Räestu tallu Võrumaal ning seal on valminud ka suurem osa albumi lugudest.

Paiksusele vaatamata on sellest kujunenud Kago kõige koostöörõhkem plaat. Kõlapildi rikastamiseks toob ta loos “Ehitage uus maa” Võrumaa helimaastikele külla Barcelonas elava argentiina muusiku **Fernando Moresi**, loos “Vesi voolab” teeb kaasa tuntumaid soome joushikkomängijaid **Pekko Käppi**, vokaaliga on samas loos esindatud **Iduvigik**. Lisaks on lugudes kuulda kass **Ivulot** ja **Mõhkjõge**.

Nelja aasta jooksul kogunenud materjalist aitasid albumi koostada lisaks Õunaviksi põhikoosseisule UK plaadifirma FatCat Recordsi eestvedaja Dave Howell ja Eesti muusik Juhan Vihterpal.

“Ibipaio” kõige omapärasemateks joonteks peab Kago ise kodust (mitte lo-fi) saundi ning tähenduseta sõnadest koostatud vanade lastelaulude, millel on võimalikke varasemaid seoseid loitsudega, viisistamist. See on ka kõige vanamuusikakõlalisem plaat, kus esindatud mh harmoonium ning kaevuvinna ja tulisele pliidile visatud veesahmaka sümplingud.

Plaadi esitluskontserdid toimuvad **20.09 Viljandis Kondase keskuses** (üles astub ka Arles Kangus), **3.10 Tartus Botaanikaaias** ja **10.10 Tallinnas Vanalinna Muusikamajas**. Tallinnasse tuleb Soomest esinema plaadil kaasa teinud Pekko Käppi, lisaks kogumikult “Toatuur 2” tuttavad Keegi Kusagilt ja Vares-Barbarus. Esitlustel on plaat müügil poeprintsendita.

“Ibipaio” tuleb müügile Laseringi, Rahva Raamatu ja Apollo kauplustes, samuti plaadipoodi BiiT. Ülemaailmse ja digitaalse distributsiooni eest hoolitseb CD Baby.

Õunaviksi veebis ounaviks.ee on plaadiga tutvumiseks saadaval lood “Vari” ja “Vesi voolab”. Lisaks ilmub veebis plaadilt välja jäänud 5 looga boonus EP. Plaadi puhul valmisid Zbanski Kinoolt ka videod lugudele “Vari” ning “Õiste vestluse vari”, mille leiab samuti veebist.

* LAULUSÕNU “IBIPAIOLT”

Lätsi läbi Võmmorski

Lätsi läbi Võmmorski ja marsõ läbi Matsuri.
Sääl ma näie sada imeht mituk’umme kumõhti-daa:
Tsiaq orsil ukõrdi ja kanaq põhun põõdsudi-vaaq.
Susi kütte külä ahju, jänis loput’ luitsi-daa.
Kattai kasvi katussõl ja pettäi kasvi piindrõ-lla.
Miko Ljuuba ilma illos, Paali Miko vaha vallus.
Käve läbi Võmmorski ja marsõ läbi Matsuri-daa.

Seto rahvalaul Poloda nulgast, kuulnud Vahelaanõ Paalilt

Sairon mairon

Sairon mairon,
Sadavo sairon,
Tooni jääs pikatsi,
Sallivo pillivo,
Sadavo sairova,
Litsevuska latsevuska,
Tsõõri pooli jedutsa,
Solko ja pribaska,
Solkovi kistki
Salati lenti,
Serebrena särki,
Tai mne rõtko

*Seto rõikatõmbamise mängust, leitud Juhan Jaigi näidendist
“Tooma poisid” (1932)*

Noorekuu

Kevad astub üle mäe
mindki veidi teretab

Tulnud siia olen ma
unenäku elama

Mida loodan maailmalt
ei täitu mitte kunagi

Aga selle piiri tagant
viipab keegi ometi

Vastu lehvitan ja kysin
mis Su nimi oligi

Syndisid kui minu laulud
hakkasid mus elama

Nendes kasvasid said kuju
omamoodi ometi

Ma ei palu Sinult muud
vaid kord Sinu nime lausuda:

Oo Sa noorekuu
mõrsja lumi-punane

Äraolemisel minnes
käänakult veel lehvitan

Korraks pöördud ymber
minult yhte asja pärima:

“Ytle mulle kes sa olid
kuidas kord sind mäletan?”

“Ei tea ise ega
julge öelda teisele

ehk selles saladuses
kohtume kord uuesti

Oo Sa noorekuu
Mõrsja lumi-punane...”

Kago mõnest “Ibipaio” loost

Mul on tunne, et iga laul sellel plaadil on kujutis mõnest inimesest, nähtusest või ajast. Kirjutan paari sõnaga sellest, kuidas muusika praegusel ajal ka tekkida võib.

“Magellani raadio kutsung”. Mulle on alati saadete alguses olnud kutsungid meeldinud, eriti sellised vaiksemad, mis vana raadio eetrikahinas kõlasid ysna nagu kirikukellad. See lugu siin on seotud mu proosaga, temast on põgusalt juttu “Hilistes lemmelehtedes” ja pikemalt jutust “Kui avaneb raadio” (Sirp 9.08.2012).

“Ehitage uus maa” algas sellest, et sain Belgias Hasseltis Fat Cati festivalil tutvavaks argentiinlase Fernando Moresiga, kes oli seal koos mingi natuke kahtlase ameerika postrocki bändiga, vist kuidagi netituttvuse kaudu. Ta oli klassikaline latiino – tume, väike, liikuv ja tal oli kaasas imeilus girlfriend Marta, kes oskas väga huvitavalt oma maa kirjandusest rääkida. Nad kohtusid Fernandoga nii, et M. hakkas F. juures viiulit õppima. Aga pill jäi kõhku kõrvale ja asemele tuli midagi muud. Väga soojad ja elavad kujud. Ja mina olin nende jaoks vist mingi põhja viiking, sest kui hiljem meilisime, siis imestas Fernando siinse miinus kahekymne kraadi kohta, et “how can human body survive such a temperature”? Niiet maailma eri otsade kohtumine. Tegime õhtul ja hommikul natuke proovi ja järgmisel päeval mängis Fer mulle kahes loos viiulit ja yhes loos mingit kõri peale asetatavat muundurit kaasa. Hiljem hakkasime netis lugusid vahetama. Ta mängis mu “Vigikatele” väga laheda viiuli peale ja saatis oma asju. Aga need olid enamuses sellised täiesti teise kultuuri asjandused, elava biidiga. Võtsin siis yhest loost esimese osa (pärast läks seal ka kargamiseks, mandoliin lendas sisse jne), tegin oma sõnad peale ja selline saigi. Mänguruumi oli vähe, sest mul oli terviklik fail, mida sai ainult lõikuda venitada või osasid sagedusi ära kustutada. Aga viiul on väga hea kõlaga pill, kahju, et Fer viimasel ajal ainult kitarret mängib.

Teine netikoostöö tuli sel suvel. Kui me Liskaga paari aasta eest siia maale elama kolisime, siis oli see esimene lugu, mis sai tehtud. Mul oli tänu Aare Pilvele kaasas üks umbes sajandi vanune ja järelromantiliselt nukrameelne antoloogia “Eesti luuleilm” ja sygise syvenedes sai seda loetud. Ja yhel õhtul pliidi ees hakkas Liska mu tykkaega kordund kidrakäigu peale sealt yhte teksti laulma. Pärast leidsime, et see on Lydia Koidula. Muidu oli nagu allergia selle liiga õhkava luule vastu, aga näe, millise kirjutas – “seda paika tundsimine”. Suve lõpuks oli **“Vesi voolab”** plaadi viimase loona sisse mängitud ja Liska oli ka kyynis vokaalid sinna peale laulnud ja tundnud, et pimedast nagu vaatab keegi, kui ta laulab. Vaatab ja toetab. Aga lugu ise tundus ikka natuke tyhi. Yhel hetkel poolunes tuli pähe, et see puuduv osa on Soomes. Et peaks yles otsima Pekko Käppi ja tema selle maa hiiukandle sugulase jouhikko. Nägin tema laivi kusagil Turus vist viie aasta eest, kui Pastaca “koosseisus” veel trumme sai mängitud. Pekko oli väga hea, kirglik ja tehniline. Ega ta asjata mööda maailma ei tuurita, sest sel pillil on omad vasted olemas Tuvas ja Kesk-Aasiaski. Aga kalevala värsi õudusi ja ilu laulab sinna peale nii sõgedalt ikka ainult soomlane. Paari aasta eest Moostes hakkasime pikemalt juttu ajama ja selgus, et Pekkoli kunagi olnud mingi “Kago periood”, kus ta mu muusikat kuulas. Ta oli kohe nõus koostööd tegema, lugu meeldis (“beautiful and scary”) ja õnnestus talle inglise keele kaudu isegi selgeks teha, mida heliliselt proovida võiks. Ta on väga paindlik mängija ja tabas loo meeleolu lennult. Lõppmiks kasutasin lõike neljast lindistusest. Kidra ja jouhikko ehk ei olegi kunagi niiviisi koos mänginud.

Unest on ka vahel mõni viis tulnud. Yks oli **“Noorekuu”**. Ja teine oli kuidagi kadunud Vanaisaga seotud, unes lauldi seda vene keeles, mingi suur hulk mehi nagu tammus sõnnikus või ma ei mäleta. Igal juhul seal see laul aitas millestki raskest välja. Tykiks ajaks jäigi ta ainult diktoka peale, kuhu ta öösel laulsin, sest polnud teksti. Ja siis leidsin, et üks sellise natuke totaka ja kappava viisiga tekst **“Lätsi läbi Võmmorski”**, mida Liinatsurade raudvara Vahelaane Paali oli vist juba 40ndatel poisina kuulnud, on sisult hea, aga vääriks viisi poolest enamast. Mulle väga meeldivad koha- ja isikunimed rahvalauludes ja muidugi ka see reaalsus, millest tekst räägib. Eks võtsin suuremast ja esitustes muutuvast tekstist ainult oma lemmikvärsid, sest “takast paistu Vinne viir, taha veeti riigipiir” või “püksinõpse nõõrätäis, kaadsapaiku pangitäis” polnud une viisi meeleoluga kooskõlas. Ja kuna meil oli mõne aja eest valminud uus vinnaga kaevupealis, siis sai seda taustaks vändatud, mp3-mängija klappidega peas, et rytmi hoida. Niiske ilmaga see vinn just nii kääksubki, aga kaev võiks muidugi olla sygavam. Saaks pange kauem yles vändata. Mõni aeg peale loo tegemist ilmus Postimehes artikkel, kus räägiti, et Võmmorski ja Matsuri piirikordonites on ärev olukord. Keegi tahtis sealt läbi marssida, aga tema mitukymmend kometit Eesti riigile ei meeldinud.

Räestu kasside bänd. Esiplaanil Iivula.

“Sairon Mairon”. Mõne aja eest sai hästi palju Juhan Jaigiga tegeldud. Leidsin yhest ta näidendist seto rõikamängu sõnad, mida ytleb väike Hõöd’o (nii oli ka mu Vanaisa nimi). Selline glossolaalia, vene ja seto sõnad ära käänatud nii, et nad enam midagi selget ei tähenda, aga hoolimata sellest, et see on laste loetus, mõjusid need kuidagi maagiliselt. Viisi muidugi ei olnud, viis tuli siis, kui diktofon käes kassi söötsin. Meil on kõik suure nurruga kassid, hakkavad väga lihtsalt ja igalyhel on oma stiil. Iivula on siin praegu kõige vanem, ka kolme väikse ema. See pisike kass suutis lähedalt päris suure nurru tekitada ja sellest sai omakorda loop. Mõne aja pärast ilmus Siberi setode laulude plaat ja seal loeb sealne suurlaulik Semmeni Olli selle teksti lyhemat versiooni – see suulise traditsiooni tykike oli seal kaugel veel säilinud ja sai minu käes sellise kuju.

“Liidiga yleval”. Kaheksa kuu eest syndis meil tytär. Hetke tähendus on selline, et esialgu saab sellest rääkida ainult muusikas. Imiku elu juurde käib ka yleval valvamine, vahetused, mõne tunni tagant toidu andmine, temaga ringi jalutamine, et peale sööki krogik välja tuleks, liigutused ja pilgud, väsimus, lootus ja õõ akna taga. Selles loos on madalamalt mängitud osa vanema ja kõrgemalt mängitud osa lapse oma. Liska ytles, et seal oleks isegi nagu need Liidi siputused sees.

No ja teiste lugude taga on teised lood. Kuulamiseks ja edasi mõtlemiseks peab ka midagi jääma.